16 Απριλίου 2018

Εξάρτηση, εξάρτυση και εξάρτιση

/ Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός

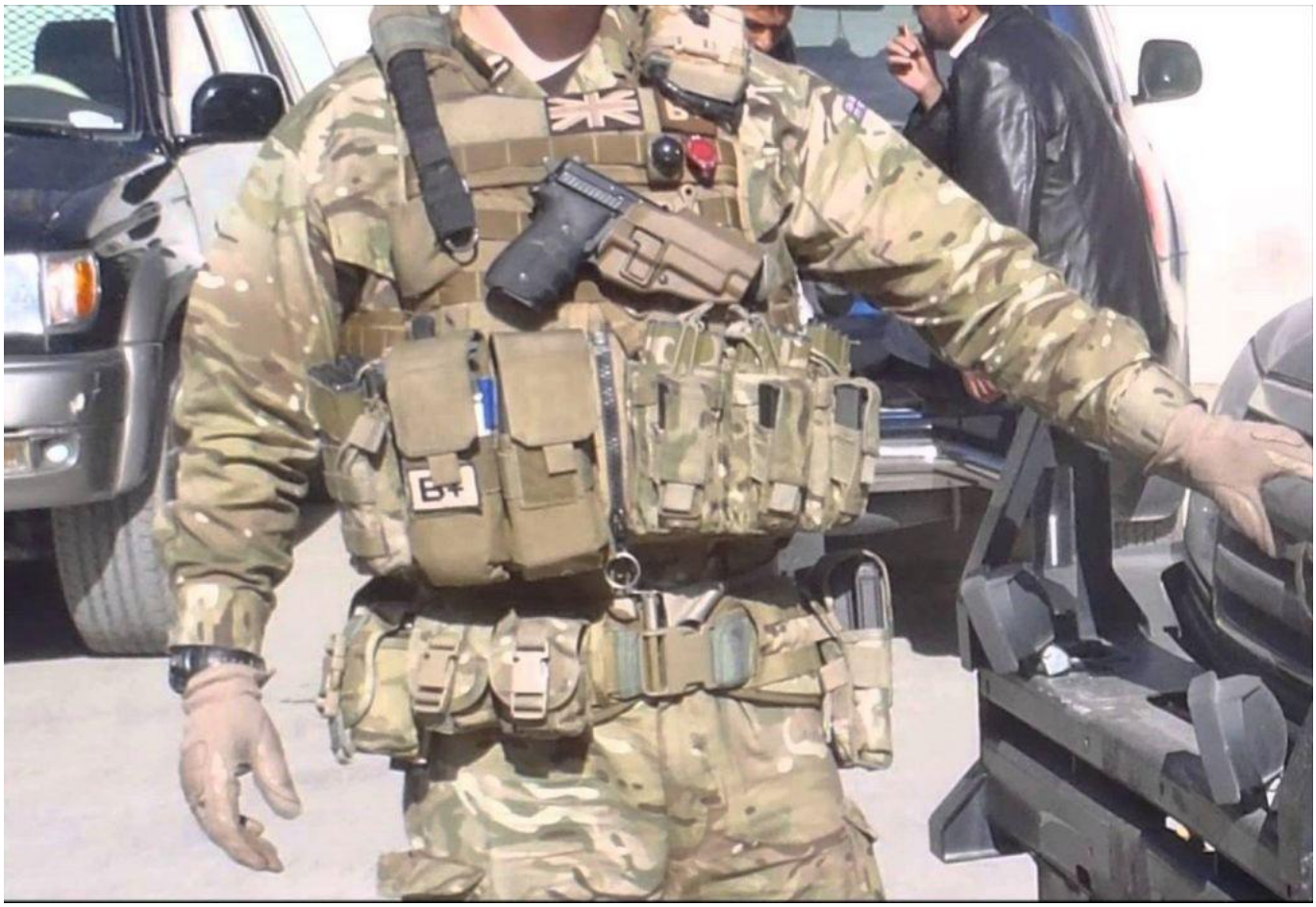

Δεν είναι λίγες οι λέξεις της νέας ελληνικής γλώσσας που προφέρονται μεν το ίδιο, ταυτίζονται δηλαδή ηχητικώς, αλλά διαφέρουν σε ό,τι αφορά την ορθογραφία, την ετυμολογία και τη σημασία τους.

Οι λέξεις αυτές, που προκαλούν αρκετά συχνά σημαντικές δυσκολίες στη χρήση τους, λέγονται ομόηχα (ομόηχες λέξεις).

Ένα χαρακτηριστικό δείγμα ομοήχων αποτελούν τα ουσιαστικά εξάρτηση, εξάρτυση και εξάρτιση, που έχουν εντελώς διαφορετική ετυμολογική προέλευση αλλά και σημασιολογικό περιεχόμενο.

Το ουσιαστικό **εξάρτηση** παράγεται από το ρήμα εξαρτώ (εξαρτώμαι), που σημαίνει κρεμώ από κάπου (κυριολεκτική χρήση της λέξης), βασίζω ή στηρίζω κάτι σε συγκεκριμένους όρους και προϋποθέσεις, στηρίζομαι σε κάποιον ή κάτι, ορίζομαι από κάποιον, βρίσκομαι υπό την εξουσία ή τη δικαιοδοσία του (μεταφορική χρήση της λέξης).

Το ρήμα εξαρτώ (-άω) απαντά και στην αρχαία ελληνική γλώσσα με την έννοια τού κρεμώ από κάπου ή προσδένω σε κάτι.

Στη νέα ελληνική γλώσσα η λέξη εξάρτηση σπανίως χρησιμοποιείται με την

κυριολεκτική σημασία της, ως κρέμασμα σε σημείο που προεξέχει ή (στον αθλητισμό) αιώρηση του σώματος από μονόζυγο ή δίζυγο.

Πολύ συχνότερη είναι η μεταφορική χρήση της λέξης, που μπορεί να δηλώνει

προσκόλληση, έλλειψη αυτοτέλειας ή ανεξαρτησίας, σχέση που τελεί υπό τον έλεγχο άλλου: «Η εξάρτησή του από τη σύζυγό του τον οδηγεί σε λανθασμένες επιλογές».
σχέση υποταγής ή ολοκληρωτικής κυριαρχίας, κατάσταση ομηρείας: «Οι σχέσεις που διαμορφώνονται μεταξύ των οικονομικών υπερδυνάμεων του πλανήτη και των υπανάπτυκτων χωρών είναι σχέσεις εξάρτησης».
σχέση αιτίας-αιτιατού (αποτελέσματος): «Οφείλουμε να παραδεχθούμε ότι η οικονομική αυτοδυναμία και η εθνική κυριαρχία βρίσκονται σε σχέση αμοιβαίας εξάρτησης».
εθισμό σε βλαβερές για τον ανθρώπινο οργανισμό ουσίες (ναρκωτικά, αλκοόλ κ.λπ.): «Η εξάρτησή του από το αλκοόλ αποδείχθηκε μοιραία».
Το ουσιαστικό **εξάρτυση** παράγεται από το ρήμα της αρχαίας ελληνικής γλώσσας εξαρτύω, που σήμαινε ετοιμάζω, παρασκευάζω, εφοδιάζω ή εξοπλίζω.

Στη νέα ελληνική γλώσσα η λέξη εξάρτυση δηλώνει τον ατομικό εξοπλισμό, το σύνολο των ατομικών ειδών που φέρει στέλεχος των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας κατά την εκτέλεση του καθήκοντος (ζωστήρας, τελαμώνας, ατομικό σακίδιο κ.λπ.): «Κατά τον εορτασμό για την επέτειο της εθνεγερσίας οι στρατιώτες παρήλασαν με πλήρη πολεμική εξάρτυση».

Τέλος, το ουσιαστικό **εξάρτιση** παράγεται από το ρήμα εξαρτίζω, που σημαίνει αρματώνω πλοίο, δηλαδή το εφοδιάζω ή το εξοπλίζω με τα απαραίτητα για την πλεύση του (το εξαρτίζω απαντά και στην αρχαία ελληνική γλώσσα με τη σημασία τού συμπληρώνω ή τελειώνω).

Πηγή: in.gr